

Dedova izba páchne močom, čo považujem za veľmi nepríjemné a absolútne neprijateľné. Aj keď sa mu prihodí nehoda, štyridsaťtisíc (možno dokonca päťdesiatťtisíc) libier ročne by hádam malo stačiť na jeho kompletnú očistu. Povedzme si úprimne, jediné, čo musia robiť, aby si tie peniaze zaslúžili, je kŕmiť ho tri razy denne príšernou stravou, utierať mu každú chvíľu zadok a dvakrát do týždňa ho okúpať. Zvyšok času si vystačí sám, drieme vo svojom kresle alebo z neho neprítomne pozerá na modro-bielu pásikavú tapetu. V duchu „obdivujem“ dekoratérov za voľbu takého úžasného motívu evokujúceho klietku.

Existuje veľa desivých ťažkých chorôb, no alzheimier je jednoznačne jednou z najhorších. Volajú ho „dlhá rozlúčka“ a už viem prečo. Posledné dva roky sledujem, ako dedovi odumiera mozog. Ten nekonečný prúd vtipov, ktorými bol taký známy, vyschol. Keď máte šťastie, zachytíte ešte občasné záblesky jeho šibalského humoru. Ja som ho mal pri svojej minulej návšteve, keď do jeho izby nazrela krásna mladá opatrovatelka, aby sa presvedčila, či je v poriadku.

„Ach, Magda. Nemôže bezo mňa vydržať. Vymyslí si čokoľvek, len aby sa u mňa zastavila. Vraví, že ju priťahuje moje telo, ale ja dobre viem, že ide po mojich peniazoch.“

„Veľmi vtipné, pán Larssen.“

„Povedal som jej, že som ženatý, ale ona si aj tak nedá pokoj.“

Takéto chvíľkové záblesky jeho starého ja sú čoraz vzácnejšie. Nepotrvá dlho a vytratia sa navždy, jeho bytosť sa zredukuje na zošúverenú schránku s niekoľkými telesnými funkciami.

Odpočíva v kresle, hlavu má zaklonenú, oči zatvorené. Vyzerá spokojne. Rozhodnem sa ho nebudieť. Sadnem si na kraj postele a pozorujem ho. Má osemdesiatdva rokov, ale vek sa na jeho tele nijako výrazne nepodpísal. Stále je to kus statného vy-

sokého chlapa so širokými plecami a s impozantnou postavou. Nerovná jazva na ľavej ruke je dnes zvláštne sinavá. Viem, ako k nej prišiel, hoci on sám si na to už nedokáže spomenúť. Je to pamiatka na bombardovanie Coventry nemeckými lietadlami v noci štrnásteho novembra tisícdeväťstoštyridsať. Mal vtedy sedem rokov a bol najstarším dieťaťom prvej generácie dánskych imigrantov. Pri výbuchu, ktorý rozmetal na kusy susedný dom, prišiel o svojho najlepšieho kamaráta a značná časť ich vlastného domu sa im zosypala na hlavy a na jeho ruku.

Ako malý chlapec som počúval jeho rozprávanie o tej noci a o všetkých tých strašných veciach, ktoré zažil, so zatajeným dychom. Teraz sú to moje historiky, on ich už nikdy nebude rozprávať. Možno ich raz odovzdám svojim deťom, ale nikto netuší, ako dlho ešte prežijú, kým sa nakoniec definitívne vytratia.

Otvorí oči a nepatrne sa usmeje. „Á, to si ty.“

„Ahoj, dedo. Ako sa máš?“

Pohne sa a natiahne si pred seba dlhé nohy. „Minule sa mi prihodilo čosi naozaj čudné.“

„Nehovor.“

„Z ničoho nič sa mi priamo tu...“ opatrne si položí dlaň na ľavé koleno, „vynorila sopka. Vypustila dva drobné obláčiky pary – pfff, pfff – a zmizla.“

Mám čo robiť, aby som si zachoval vážnu tvár. „Páni.“

Zamračí sa na mňa. „Zvláštne, Annie, dnes vyzeráš úplne ako Daniel.“

Annie je moja matka, jeho dcéra. „To som ja, dedo, Daniel.“

„Ako sa mu darí?“

„Dedo, to som ja, Daniel. Mám sa dobre.“

„Vieš o ňom niečo?“

Vzdávam sa a pokračujem v jeho svete. „Áno, má novú prácu.“

„Novú prácu. To je dobre. Šikovný chlapec. Už sa oženil s tým dievčaťom?“

„Myslíš s Clarou?“

„S tou s tými dlhými vlasmi, čo sa ti nepáči.“

Pozrime sa, to je novinka.

„Nie, ešte nie,“ odpoviem.

„A čo tá jeho kniha? Už ju dopísal?“

Dopísal? Veď ešte som ju ani nezačal písať. „Má obrovský úspech,“ zaklamem.

„Neviem sa dočkať, kedy si ju prečítam. Mám rád dobré knihy a viem, že tá jeho bude určite dobrá.“

Vonku je krásne, a tak mu navrhmem, že by sme si mohli urobiť výlet – trebárs do Alfristonu alebo do Birling Gapu, na miesta, kam ma často brával, keď som bol chlapec. Zdá sa, že ich mená mu už nič nehovoria. „Do Birling Gapu? Nie, Annie. Dnes nie. Som veľmi unavený.“

Zatvorí oči a znova zaspí. Ktovie, či mu niečo nedávajú. To pomyslenie stačí na to, aby som vyskočil na nohy a prebehol chodbou do kancelárie hlavnej sestry. Môj agresívny tón sa jej ani trochu nepáči, no uisťuje ma, že nie je nadrogovaný, len v noci zle spí, preto cez deň často drieme, aby si vynahrádil stratený spánok. Predpokladal som, že vyzdvihnem deda a hneď niekam vyrazíme, preto som Pesa nechal v aute. Plán sa zmenil, a tak poňho zájdem. Sedí na sedadle spolujazdca a tvári sa mrzuto ako opustený pes. Poznám ten výraz – oči hľadiace úkosom spod hlboko spustených viečok – a už som sa naučil, že najlepší spôsob, ako mu zlepšiť náladu, je napodobniť ho. Aj tak trvá dobrú minútu, kým sa konečne prestane tváriť ako kyslý citrón a nasleduje ma dovnútra.

Pesa pohľad na deda spiaceho v kresle očividne zaujme. Nastráži uši, krátko sa na mňa pozrie a vzápätí urobí niečo, čo

by som od neho nikdy v živote nečakal – vyskočí dedovi na kolená.

Dedo sa preberie. „Nazdar, chl páč. Ako sa voláš?“

„Peso,“ poviem.

„Tak ty si Peso, hej? Bože, ty si ale naozaj škaredá potvora. Veru, si... si škaredá potvora...“ Pesovi očividne neprekáža, keď sa mu dedo babre s ušami a škrabká ho po papuli.

Náhle uprie zrak na mňa. „Nepovedala si mu to, však?“

„Komu? Pesovi?“

„Nebuď smiešna. Predsa Danielovi.“

„A čo som mu nemala povedať?“

Nedôverčivo prižmúri oči. „Ty si mu to prezradila, však?“

Vyzerá tak sklúčené, že mu bez rozmýšľania odpoviem: „Nie, nie, samozrejme, že to nevie.“

„Vďaka Bohu,“ odľahne mu. „Každému stačí jeden otec.“

Neočakávam, že sa mi podarí zastihnúť ju, a keďže volám z mobilu do Španielska, ani trochu mi neprekáža, že na druhom konci sa ozve odkazová schránka.

„Mama, to som ja, Daniel. Zavolaj mi, keď budeš môcť.“

Pesa som pustil z vôle, pobehuje popri mne z jednej strany na druhú šťastný ako blcha, každú chvíľu čosi zavetrí vo vysokej tráve lemujúcej chodník, ktorý sa vinie po brehu rieky.

Toto je asi moje najobľúbenejšie miesto na svete – Cuckmere Haven, kus pobrežia, kde sa rieka Cuckmere vlieva do Lamanšského prielivu. Moja náklonnosť k nemu je úzko spätá so všetkými spomienkami z detstva. Chodievali sme sem a skákali sme do rieky, dali sme sa ňou unášať až do mora, kde sa nám pod nohami magicky dvíhali morské plytčiny. Mohli sme sa na ne postaviť a pozorovať z nich skalnatý breh a oslepujúco biele kriedové útesy lemujúce ústie rieky z oboch strán.

Geografia je stále rovnaká, zato vzhľad sa zmenil. Chodníky sú vysypané drobným štrkom, aby po nich mohli prejsť aj invalidné vozíky, na čom nie je nič zlé, na každých sto metroch stoja odpadkové koše, kým kedysi sme sa s odpadkami museli terigať až k autu, a všade je nejaká značka. Nájdete tu cedule ukazujúce cestu k lagúne, kde sa kľukatá rieka naposledy ohne, prv než ukončí svoju púť v mori, iné vám zase presne oznamujú, ako ďaleko je to odtiaľto do Seafordu či Eastbournu, keď sa tam vyberiete pešo po chodníku vedúcom po pobreží, a ďalšie vás poinformujú o miestnej flóre a faune. No najhoršie je, že pri rieke narazíte na červené cedule, ktoré vás varujú: POZOR! ZÁKAZ PLÁVANIA! Dokonca na nich nechýba ani upozornenie vytlačené malými písmenami, poukazujúce na miestny zákon, podľa ktorého vás za nerešpektovanie tohto varovania čaká náležitý postih.

Kedysi by sme sa cítili ako slabosi a zbabelci, keby sme sa nevrhli do Cuckmeru a nepostavili sa čelom zrážke s osviežujúcim slaným morom. Dnes sú na to zákony, ktoré to zakazujú. Vari sa svet počas toho môjho krátkeho života až tak veľmi zmenil? Očividne áno. Je mi z toho smutno.

Východne od pláže sa rozťahuje Sedem sestier, vlnitý pás kriedových útesov, ktoré filmári využívajú vždy, keď potrebujú dokonalý záber na biele útesy v Doveri, lebo sú oveľa fotogenickejšie než originál. Stojíme s Pesom presne na mieste, kde stál Kevin Costner v úlohe Robina Hooda, zahalený v plášti, s dekou na hlave a s americkým prízvukom, keď sa porazene vracal z križiackej výpravy na veslici.

Zahrám tú scénu Pesovi, potlačím smiech a z plných pľúc zvolám: „Som doma! Som doma!“ Peso hľadá na útesy rovnako pohrdavo a zároveň zmätene, ako sa na ne díval Morgan Freeman v postave Robinovho kamoša Saracéna.

Vraciame sa k autu, keď sa ma náhle zmocní neodolateľné nutkanie vyvolané tými krikľavými červenými verzálkami: POZOR! ZÁKAZ KÚPANIA. Vyzlečiem sa do trenírok a bez ďalšieho premýšľania skočím do rieky. Páni, je riadne studená. A prúd v nej je po nedávných dažďoch zdurený a rýchly. Pesa poskakuje po brehu, drží so mnou krok, zatiaľ čo rieka ma unáša preč. Odrazu zastane, napäto šklbe celým telom, akoby sa rozhodoval, napokon sa vrhne z vysokého brehu a dopadne bruchom do vody. Vyzerá, akoby sa usmieval, keď horúčkovito pádľuje labami ku mne.

„Chodíš sem často?“ spýtam sa ho.

Dva razy zabreše. Znie to, akoby mi odsekol: „Drž hubu.“

Najlepšie je to v úseku, kde sa rieka stretáva s morom a kde sa vlny prudko dvíhajú. Hojdáte sa na nich ako na horskej dráhe, raz ste hore, raz zasa dolu, sila prúdu, ktorý na vás tlačí zozadu, postupne slabne, až vás nakoniec pustí úplne a vy konečne môžete zmeniť smer svojej dráhy. Plytčiny sú stále na svojom mieste a pocit lepkavého piesku zmiešaného s riečnym bahnom medzi prstami ma vracia o dvadsať rokov naspäť. Načiahnem sa za Pesom a pritiahnem si ho k sebe. Po prvý raz ho držím v náručí. Čudujem sa, že nevrčí.

Kráčame nazad po chodníku k miestu, kde som si nechal veci, keď vtom vidím, ako k nám beží nejaký muž. Zelená uniforma prezrádza, že ide o strážcu zákona.

„Neviete čítať? Stojí tu predsa jasne napísané, že je tu zákaz plávania.“

„Ja som tu neplával, zachraňoval som psa.“

To ho zaskočí, ale, žiaľ, nie nadtľho. „Neverím vám,“ zúrivo vyštekne.

„Je to pravda. Bez rozmyslu mi skočil do vody.“ Obrátim sa k Pesovi. „Pesa! Zlý Pesa!“

To som nemal hovoriť. Presne týmito slovami som ho totiž počastoval po tom, čo uhryzol Megan, za čo bol vzápätí odmenený čokoládovou piškótou. Asi očakáva, že ju dostane aj teraz, preto sa okamžite znovu vrhne do rieky.

Pokrčím pred chlapom plecami a skočím za ním.

Je to ešte väčšia zábava než predtým.

„Em, to som ja.“

„Ahoj, Dan.“

„Volám nevhod?“

„Len ak pri tom šoféruješ.“

„Neboj sa, mám ťa prepnutú na reproduktor.“

„Zlož to. Nemienim sa podieľať na trestnom čine.“

„Čo to trepeš, Em?“

„Zavolaj mi znova, keď zastavíš.“

Matka je s Nigelom už pätnásť rokov a väčšinu toho času strávil v Španielsku. Žijú na rozľahlej starej usadlosti v kopcoch za Malagou, obklopení luxusom. Nigel je veľmi bohatý, dosť bohatý na to, aby si bez mrknutia oka mohol dovoliť platiť účty za dedovo sanatórium. Vždy sa hovorilo o tom, že jeho bohatstvo pochádza zo značného dedičstva, ktoré mu odkázal bezdetný slobodný strýko, ale nijaké reči nedokázali naštrbiť moje podozrenie, že Nigelov obchod so starožitnosťami, ktorý kedysi vlastnil v Arundeli, bol iba kamufláž pre oveľa nečestnejšie obchodné aktivity. Vôbec by ma to neprekvapilo. Napriek jeho výraznému šarmu je na ňom totiž niečo z prefíkaného podvodníka.

Do Anglicka sa vracajú iba zriedkakedy, a keď sa tu už objavia, tak sú obaja otravní a nezniesiteľní ako ploštice. Neprestajne sa chvastajú svojou celoročne opálenou pokožkou, drsnou ako podošva, a distribúciou panenského olivového oleja vyrobené-

ho z plodov vlastných olivových hájov. Emma s nimi vždy udržiavala oveľa intenzívnejší kontakt než ja.

„Myslím, že sú v Maroku.“

Stojím na odpočívadle neďaleko Lewesu. „V Maroku?“

„Premýšľajú o tom, že si postavia dom pri Essaouire.“

„Prečo práve tam?“

„Čo ja viem, lebo chcú, lebo si to môžu dovoliť.“

„Tí majú ale šťastie.“

„A my tiež, ak sa rozhodnú presťahovať sa ešte ďalej. Keď budeš hovoriť s matkou, prejav nadšenie. Mysli na to a neobťažuj ju zbytočnými rečami. Pozná, keď to preženieš. Mimochodom, prečo sa s ňou chceš zrazu tak veľmi rozprávať?“

„Pre niečo, čo mi povedal dedo.“

„A čo to bolo?“

Chcem sa jej s tým zdôveriť a takmer to zo seba aj vysypem, ale asi by to ani jeden z nás nezvládol. „Možno o nič nejde.“

„Pošli jej správu na fejsbúk, keď je to také súrne.“

„Naša matka má fejsbúk?“

„Len tri roky. A už by si si ho konečne mohol založiť aj ty, ignorant. Ako sa má?“

„Dedo? Čo ti mám povedať, nijako sa to nezlepšuje. Mala by si ho navštíviť, kým nebude neskoro.“

Práve v tej chvíli prehrmí okolo mňa kamión a Emminu odpoved' si odnesie so sebou. „Prepáč, nepočul som ťa.“

„Povedala som, že pre teba je to oveľa jednoduchšie, nemáš rodinu... deti.“

Poznám sestru. Keby som jej vyčítal, že to je veľmi úbohý argument, nikam by sme sa v tejto záležitosti nedostali. „Máš pravdu. Netráp sa tým. Pusti to z hlavy.“

„Nie, počkaj, nepochopil si ma. Záleží mi na ňom a chcem ho vidieť.“